

Laidiens: 10.09.2020., Nr. 175

Oficiālās publikācijas Nr.: 2020/175.2

Ministru kabineta noteikumi Nr. 560

Rīgā 2020. gada 2. septembrī (prot. Nr. 51 29. §)

Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, kā arī par cenu noteikšanas kārtību un uzraudzību

*Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 29. panta ceturto daļu,
31.¹ panta devīto daļu, 31.² panta trešo un piekto daļu
un 31.³ panta trešo daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

- 1.1. nosacījumus elektroenerģijas ražošanai, izmantojot atjaunojamos energoresursus;
- 1.2. kritērijus ražotāju kvalifikācijai saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesībām;
- 1.3. no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas obligāti iepērkamā apjoma noteikšanas, īstenošanas un uzraudzības kārtību;
- 1.4. no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas cenas noteikšanas kārtību atkarībā no energoresursu veida;
- 1.5. obligātā iepirkuma apjoma noteikšanas, īstenošanas un uzraudzības kārtību, kā arī obligātā iepirkuma apjoma izmaksu segšanas kārtību;
- 1.6. kārtību, kādā var atteikties no tiesībām pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros (turpmāk – obligātā iepirkuma tiesības);
- 1.7. pasākumus, lai veicinātu elektroenerģijas ražošanu no biomasas;
- 1.8. kārtību, kādā aptur valsts atbalsta izmaksu;
- 1.9. pārkāpumus, par kuriem atceļamas tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, kā arī kārtību, kādā tās atceļamas;
- 1.10. kārtību, kādā Būvniecības valsts kontroles birojs (turpmāk – birojs) pārbauda lietderīgās siltumenerģijas izmantošanu, lai nodrošinātu atbilstību normatīvajos aktos noteiktajiem valsts atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- 1.11. nosacījumus un metodiku nepamatoti vai nelikumīgi saņemtā valsts atbalsta atgūšanai par elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem.

2. Šie noteikumi attiecas uz komersantu, kas obligātā iepirkuma tiesības:

2.1. ir lūdzis, iesniedzot iesniegumu par obligātā iepirkuma tiesību iegūšanu atbilstoši normatīvajam regulējumam, kas bijis spēkā iesnieguma iesniegšanas brīdī;

2.2. ir ieguvis, ja Ekonomikas ministrija (turpmāk – ministrija) ir pieņēmusi lēmumu par obligātā iepirkuma tiesību piešķiršanu;

2.3. īsteno, pamatojoties uz līgumu, kas noslēgts starp komersantu un publisko tirgotāju, ņemot vērā šo noteikumu 2.2. apakšpunktā minēto lēmumu un tā grozījumus.

3. Obligātā iepirkuma tiesības komersantiem ir attiecināmas uz elektroenerģiju, kas ražota no šādiem atjaunojamiem energoresursiem:

3.1. hidroenerģija;

3.2. biogāze, tostarp poligonu gāze;

3.3. jebkāda veida cietā vai šķidrā biomasā;

3.4. vēja enerģija, ja vēja elektrostacijā uzstādītā elektriskā jauda nepārsniedz 0,25 MW un tā ir pieslēgta pie 20/0,4 kV elektroenerģijas sadales sistēmas operatora transformatora 0,4 kV pusē;

3.5. vēja enerģija, ja elektroenerģija tiek ražota elektrostacijās, kas nav minētas šo noteikumu 3.4. apakšpunktā.

4. Ja komersants ieguvis obligātā iepirkuma tiesības vēl neesošai, bet plānotai elektrostacijai, par šo noteikumu 2.3. apakšpunktā minētā līguma spēkā stāšanās dienu tiek uzskatīta diena, kurā elektrostacija nodota ekspluatācijā un saņemts sistēmas operatora akts par elektrostācijas atzīšanu par derīgu paralēlam darbam ar sistēmu.

5. Komersantam ir obligātā iepirkuma tiesības par tādu elektroenerģijas apjomu, par kādu ir ticis pieņemts šo noteikumu 2.2. apakšpunktā minētais lēmums.

6. Birojs organizē to elektroenerģijas ražotāju darbības uzraudzību un kontroli, kuri izmanto obligātā iepirkuma tiesības. Birojam ir tiesības grozīt vai atcelt lēmumus, ar kuriem piešķirtas obligātā iepirkuma tiesības, kā arī pieņemt lēmumus par obligātā iepirkuma un valsts atbalsta izmaksas apturēšanu un nepamatoti vai nelikumīgi saņemtā valsts atbalsta atgūšanu. Birojs, pieņemot lēmumu obligātā iepirkuma uzraudzības vai kontroles ietvaros, par to nekavējoties informē attiecīgo elektroenerģijas sistēmas operatoru un publisko tirgotāju.

7. Ja elektrostacijā, kurā elektroenerģiju ražo no atjaunojamiem energoresursiem, izmanto arī citus kurināmā veidus, tad elektrostaciju aprīko ar mērierīču sistēmu, kas ļauj atsevišķi uzskaitīt katra veida kurināmā patēriņu. Ja no atjaunojamiem energoresursiem saražotā elektroenerģija veido vismaz 90 % no elektrostacijā patērētā kurināmā apjoma, tad pieņem, ka visa elektrostacijā saražotā elektroenerģija ir iegūta no atjaunojamiem energoresursiem.

Tās apjomu nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$E_{AER} = E \times \frac{B_{AER} \times q_{AER}}{\sum (B_i \times q_i)}, \text{ kur}$$

E_{AER} – elektrostacijā no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjoms gadā (MWh);

E – kopējais elektrostacijā saražotais elektroenerģijas apjoms gadā (MWh);

B_{AER} – elektrostacijā patērētais atjaunojamo energoresursu apjoms gadā (t vai m³);

q_{AER} – elektrostacijā patērēto atjaunojamo energoresursu siltumspēja (MWh/t vai MWh/m³);

B_i – elektrostacijā patērētais viena noteikta veida kurināmā apjoms gadā (t vai m^3);

q_i – elektrostacijā patērētā viena noteikta veida kurināmā siltumspēja (MWh/t vai MWh/ m^3).

8. Komersants, kurš elektroenerģijas ražošanai izmanto šo noteikumu 3.3. apakšpunktā minēto cieto biomasu, var lūgt birojam atļauju pilnībā vai daļēji aizstāt šo noteikumu 2.1. apakšpunktā minētajā iesniegumā norādīto cietās biomasas kurināmo ar citu cietās biomasas kurināmo. Šādā gadījumā komersants iesniedz birojā iesniegumu, kurā norāda informāciju par iecerēto cietās biomasas kurināmā aizstāšanu, pamatojot kurināmā aizstāšanu. Birojs izvērtē iesnieguma atbilstību šo noteikumu prasībām. Ja komersanta iesniegums atbilst minētajām prasībām, birojs pieņem lēmumu atļaut cietās biomasas kurināmā veida maiņu.

9. Šajos noteikumos minēto formulu pamatotība un atbilstība situācijai elektroenerģijas tirgū var tikt pārskatīta, un, ja konstatēta neatbilstība, tās var tikt grozītas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

II. Cenas noteikšana elektroenerģijai, kas ražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus

10. Komersantiem, kuri ir ieguvuši obligātā iepirkuma tiesības, pārdošanas cenu elektroenerģijas apjomam, ko tie ir tiesīgi pārdot obligātā iepirkuma ietvaros, aprēķina, izmantojot šādas formulas:

10.1. šo noteikumu 3.4. apakšpunktā minētajiem nosacījumiem atbilstošām vēja elektrostacijām 10 gadus no elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas:

$$C = 147 \times k \times s$$

10.2. šo noteikumu 3.4. apakšpunktā minētajiem nosacījumiem atbilstošām vēja elektrostacijām 10 gadus pēc šo noteikumu 10.1. apakšpunktā minētā termiņa:

$$C = 147 \times k \times 0,6 \times s$$

10.3. šo noteikumu 3.5. apakšpunktā minētajiem nosacījumiem atbilstošām vēja elektrostacijām 10 gadus no elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas:

$$C = 120 \times k \times s$$

10.4. šo noteikumu 3.5. apakšpunktā minētajiem nosacījumiem atbilstošām vēja elektrostacijām 10 gadus pēc šo noteikumu 10.3. apakšpunktā minētā termiņa:

$$C = 120 \times k \times 0,6 \times s$$

10.5. šo noteikumu 3.5. apakšpunktā minētajiem nosacījumiem atbilstošām vēja elektrostacijām, kuru ekspluatācija uzsākta pēc 2020. gada 1. janvāra, piemēro šo noteikumu 10.3. un 10.4. apakšpunktā minētās formulas, rezultātu reizinot ar koeficientu 0,85;

10.6. biomasas elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir līdz 4 MW, un biogāzes elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir 2 MW vai lielāka, 10 gadus no elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas:

$$C = 158,347 \times k \times s$$

10.7. biomasas elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir līdz 4 MW, un biogāzes elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir 2 MW vai lielāka, 10 gadus pēc šo noteikumu 10.6. apakšpunktā minētā termiņa:

$$C = 119,640 \times k \times s$$

10.8. biomasas elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir lielāka par 4 MW, 10 gadus no elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas:

$$C=126,677 \times k \times s$$

10.9. biomasas elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir lielāka par 4 MW, 10 gadus pēc šo noteikumu 10.8. apakšpunktā minētā termiņa:

$$C=105,565 \times k \times s$$

10.10. biogāzes elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir mazāka par 2 MW, 10 gadus no elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas:

$$C = 188 \times k \times s$$

10.11. biogāzes elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir mazāka par 2 MW, 10 gadus pēc šo noteikumu 10.10. apakšpunktā minētā termiņa:

$$C = 188 \times k \times 0,8 \times s$$

10.12. hidroelektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir līdz 5 MW, 10 gadus no šo noteikumu 2.2. apakšpunktā minētā lēmuma pieņemšanas dienas:

$$C = 159 \times k \times s$$

10.13. hidroelektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir līdz 5 MW, 10 gadus pēc šo noteikumu 10.12. apakšpunktā minētā termiņa:

$$C = 159 \times k \times 0,8 \times s$$

10.14. biomasas elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir līdz 4 MW, un biogāzes elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir 2 MW vai lielāka, 10 gadus no elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas šo noteikumu 54. punktā minētajā gadījumā:

$$C = 126,677 \times k \times s$$

10.15. biomasas elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir līdz 4 MW, un biogāzes elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir 2 MW vai lielāka, 10 gadus pēc šo noteikumu 10.6. apakšpunktā minētā termiņa šo noteikumu 54. punktā minētajā gadījumā:

$$C = 95,712 \times k \times s$$

10.16. biogāzes elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir mazāka par 2 MW, 10 gadus no elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas šo noteikumu 54. punktā minētajā gadījumā:

$$C = 188 \times k \times 0,8 \times s$$

10.17. biogāzes elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir mazāka par 2 MW, 10 gadus pēc šo noteikumu 10.10. apakšpunktā minētā termiņa šo noteikumu 54. punktā minētajā gadījumā:

$$C = 188 \times k \times 0,64 \times s$$

10.18. biomasas elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir lielāka par 4 MW, 10 gadus no elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas šo noteikumu 54. punktā minētajā gadījumā:

$$C = 101,342 \times k \times s$$

10.19. biomasas elektrostacijām, kurās uzstādītā elektriskā jauda ir lielāka par 4 MW, 10 gadus pēc šo noteikumu 10.8. apakšpunktā minētā termiņa šo noteikumu 54. punktā minētajā gadījumā:

$$C = 84,452 \times k \times s, \text{ kur}$$

C – cena bez pievienotās vērtības nodokļa, par kādu publiskais tirgotājs iepērk no elektrostacijas elektroenerģiju (euro/MWh), kas saražota no atjaunojamiem energoresursiem;

k – cenas diferencēšanas koeficients saskaņā ar šo noteikumu 1. pielikumu;

s – cenas diferencēšanas koeficients pārkompensācijas novēršanai, kas noteikts ministrijas vai biroja lēmumā par cenas diferencēšanas koeficienta pārkompensācijas novēršanai piemērošanu.

11. Komersantiem, kuri ir ieguvuši obligātā iepirkuma tiesības, atbalstu piešķir atbilstoši šo noteikumu 10. punktā minētajiem termiņiem, bet ne ilgāk kā līdz elektrostacijas pamatlīdzekļu pilnam nolietojumam saskaņā ar normatīvajiem aktiem par grāmatvedības prasībām.

12. Šo noteikumu 10. punktā minētajā formulā izmantotais cenas diferencēšanas koeficients pārkompensācijas novēršanai s :

12.1. nav mazāks par 0 un nepārsniedz 1, un ir noteikts ministrijas vai biroja lēmumā par cenas diferencēšanas koeficienta pārkompensācijas novēršanai piemērošanu;

12.2. ir vienāds ar 1, ja ministrija vai birojs nav izdevis lēmumu par cenas diferencēšanas koeficienta pārkompensācijas novēršanai piemērošanu.

13. Ne vēlāk kā ar 2022. gada 1. janvāri komersants biogāzes ražošanas iekārtā kā kurināmā izejvielu biogāzes ražošanai izmanto organiskas izcelsmes atkritumus un ražošanas atlikumproduktus saskaņā ar šo noteikumu 2. pielikumu. Komersants nodrošina, ka minēto kurināmā izejvielu apjoma īpatsvars kalendāra gadā pret kopējo patērēto izejvielu apjomu biogāzes ražošanai ir:

13.1. no 2022. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 31. decembrim – vismaz 40 %;

13.2. no 2026. gada 1. janvāra līdz 2029. gada 31. decembrim – vismaz 60 %;

13.3. no 2030. gada 1. janvāra – vismaz 80 %.

14. Komersants reizi mēnesī kopā ar rēķinu par elektroenerģijas sistēmā nodoto elektroenerģiju iesniedz publiskajam tirgotājam informāciju par kārtējā mēnesī biogāzes elektrostacijā izmantoto šo noteikumu 13. punktā minēto kurināmā izejvielu nosaukumu, daudzumu un īpatsvaru kopējā patērēto izejvielu apjomā.

15. Publiskais tirgotājs, veicot norēķinus ar komersantu par kārtējā mēnesī saražoto elektroenerģiju, biogāzes elektrostacijām saskaņā ar šo noteikumu 10. punktu aprēķināto elektroenerģijas cenu papildus reizina ar šādu koeficientu, ņemot vērā komersanta norādīto biogāzes elektrostacijā izmantoto šo noteikumu 13. punktā minēto kurināmā izejvielu īpatsvaru:

15.1. ja no 2022. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 31. decembrim minēto izejvielu īpatsvars kārtējā mēnesī ir:

15.1.1. vismaz 50 %, piemēro koeficientu 1;

15.1.2. lielāks par 47 %, bet nepārsniedz 50 %, piemēro koeficientu 0,85;

15.1.3. lielāks par 44 %, bet nepārsniedz 47 %, piemēro koeficientu 0,7;

15.1.4. lielāks par 40 %, bet nepārsniedz 44 %, piemēro koeficientu 0,5;